

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 4. kesäkuuta 2021
(OR. en)

9109/21

Toimielinten välinen asia:
2008/0140(CNS)

SOC 347
ANTIDISCRIM 65
MI 383
JAI 623
FREMP 143

SELVITYS

Lähettiläjä:	Puheenjohtajavaltio
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Ed. asiak. nro:	9108/21
Kom:n asiak. nro:	11531/08 - COM(2008) 426 final
Asia:	Ehdotus neuvoston direktiiviksi uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai seksuaalisesta suuntautumisesta riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta – Tilanneselvitys

---

I JOHDANTO

Komissio antoi 2. heinäkuuta 2008 ehdotuksen neuvoston direktiiviksi, jonka tarkoituksena on ulottaa uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän suoja työelämän ulkopuolelle. Ehdotuksella täydennetään nykyistä EY-lainsäädäntöä¹ tällä alalla, ja ehdotetulla yhdenvertaista kohtelua koskevalla horisontaalisella direktiivillä kielletäisiin edellä mainituista syistä johtuva syrjintä seuraavilla aloilla: sosiaalinen suojele, mukaan lukien sosiaaliturva ja terveydenhuolto, koulutus, sekä tavaroiden ja palvelujen saatavuus, asuminen mukaan luettuna.

---

¹ Erityisesti neuvoston direktiivejä 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY.

Valtuuskuntien suuri enemmistö on suhtautunut ehdotukseen periaatteessa myönteisesti, ja monet kannattivat sitä, että ehdotuksella pyritään täydentämään nykyistä oikeudellista kehystä käsittelemällä horisontaalisesti kaikkia neljää syrjintäperustetta.

Useimmat valtuuskunnat ovat vahvistaneet yhdenvertaisen kohtelun edistämisen merkityksen EU:n yhteisenä arvona. Useat valtuuskunnat ovat erityisesti painottaneet ehdotuksen merkitystä vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen (vammaisyleissopimuksen) yhteydessä. Jotkin valtuuskunnat olisivat kuitenkin toivoneet kunnianhimoisempia säännöksiä vammaisuudesta.

Tietyt syrjinnän torjunnan merkitystä korostavat valtuuskunnat ovat kuitenkin aiemmin asettaneet kyseenalaiseksi komission ehdotuksen tarpeellisuuden ja katsoneet, että ehdotus loukkaa tietyissä kysymyksissä kansallista toimivaltaa ja on ristiriidassa toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden kanssa. Eräät valtuuskunnat ovat pyytäneet selvennyksiä ja ilmaisseet huolensa, jotka liittyvät erityisesti oikeusvarmuuden puutteeseen, toimivallan jakoon, ehdotuksen käytännön vaikutuksiin sekä taloudellisiin ja oikeusvaikutuksiin.

Kahdella valtuuskunnalla on yleisvaraumia ehdotukseen sinänsä.

Tällä hetkellä kaikilla valtuuskunnilla on yleisiä tarkasteluvaraumia tekstiin.

CZ ja DK ovat pitäneet voimassa parlamentaariset tarkasteluvaraukset. Vaikka komissio kannattaakin kompromissin etsimistä, se on vahvistanut pitäytyvänsä edelleen alkuperäisessä ehdotuksessaan ja pitänyt voimassa tarkasteluvarauksen ehdotuksen mahdollisiin muutoksiin.

Euroopan parlamentti antoi kuulemismenettelyn mukaisen lausuntonsa 2. huhtikuuta 2009². Lissabonin sopimuksen tultua voimaan 1. joulukuuta 2009 ehdotus kuuluu nyt Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 19 artiklan soveltamisalaan. Kyseinen artikla edellyttää neuvoston yksimielisyyttä ja sitä edeltävää Euroopan parlamentin *hyväksyntää*.

---

² Ks. asiak. A6-0149/2009. Istuva parlamentti on nimittänyt esittelijäksi Alice Kuhnken (SE / Vihreät / Euroopan vapaa allianssi -ryhmä).

II EHDOTUKSEN KÄSITTELY NEUVOSTOSSA PORTUGALIN PUHEENJOHTAJAKAUDELLA

Puheenjohtajavaltio Portugali esitteli kattavan kompromissiehdotuksen, jota sosiaalityöryhmä tarkasteli 28. toukokuuta. Puheenjohtajavaltion tekstiehdotuksissa³ keskityttiin kolmeen keskeiseen avoinna olevaan kysymykseen: 1) *toissijaisuusperiaatteeseen liittyvät huolenaiheet*; 2) *vammaisuutta koskevien säännösten täytäntöönpanosta aiheutuvat kustannukset*; ja 3) *oikeusvarmuus*.

Valtuuskunnat esittivät *alustavat kommenttinsa* odottaessa uuden tekstin lisätarkastelua. Valtuuskuntien suuri enemmistö suhtautui myönteisesti puheenjohtajavaltion tekstiehdotuksiin ja kannatti uutta pyrkimystä päästä pitkään kestäneestä pattitilanteesta puuttumalla kolmeen keskeiseen kysymykseen. Yksi valtuuskunta totesi, että puheenjohtajavaltion tekstissä ei käsitelty onnistuneesti toissijaisuusperiaatteeseen, direktiivin soveltamisalaan ja kustannusvaikutuksiin liittyviä huolenaiheita. Useat valtuuskunnat ilmoittivat olevansa halukkaita pyrkimään kompromissiin mutta varoittivat direktiivin tavoitetason perusteettomasta alentamisesta. Komission edustaja varoitti myös tällaisesta tekstin vaikutuksen lieventämisestä mutta piti puheenjohtajavaltion tekstiehdotuksia erittäin hyvänä lähtökohtana jatkokeskusteluille.

a) **Toissijaisuusperiaatetta koskevat huolenaiheet (2 artiklan 8 kohta, 3 artikla, 4 a artiklan 2 kohta ja 7 artiklan 1 kohta sekä johdanto-osan 11, 16, 17 b, 17 f ja 17 ga kappale).**

Puheenjohtajavaltio on pyrkinyt tekstiehdotuksissaan selventämään direktiivin sanamuotoa, jotta voidaan tehdä täysin selväksi, että siinä kunnioitetaan kansallista toimivaltaa eikä siinä puututa etenkään kansallisten sosiaaliturvajärjestelmien, perheoikeuden ja koulutusjärjestelmien suunnitteluun tai sisältöön. Komission edustaja korosti, että direktiiviehdotus koskee yhdenvertaista kohtelua erityisesti esteettömyyden ja saavutettavuuden osalta eikä sillä voida säännellä kansalliseen toimivaltaan kuuluvia asioita.

---

³ Asiak. 8549/21.

Työryhmä suhtautui yleisesti ottaen myönteisesti tekstiin ehdotettuihin muutoksiin. Yksi valtuuskunta katsoi kuitenkin, että uudella sanamuodolla ei pystytty varmistamaan toissijaisuusperiaatteen noudattamista etenkin perhe- ja yksityiselämän alalla. Toiset korostivat, että on tärkeää löytää oikea tasapaino toissijaisuusperiaatteen ja sen tarpeen välillä, jolla varmistetaan merkityksellinen suojelu syrjinnältä EU:n lainsäädännön avulla. Eräät valtuuskunnat katsoivat myös, että syrjinnän kieltämisen ja lehdistönvapauden kaltaisten oikeuksien välistä vuorovaikutusta on vielä selvennettävä.

b) Täytäntöönpanokustannukset (4 artikla, 4 a artikla ja 4 b artikla sekä 15 artikla)

Puheenjohtajavaltio on tekstiehdotuksissaan virtaviivaistanut tärkeimpiä vammaisuutta koskevia säännöksiä ryhmittelemällä ne "kohtuulliseen mukauttamisen" yhteyteen ja poistamalla "esteettömyyttä ja saavutettavuutta" koskevan erillisen artiklan täsmentäen, että säännökset eivät rajoita esteettömyyttä ja saavutettavuutta tai kohtuullista mukauttamista koskevan unionin lainsäädännön soveltamista tiettyjen tavaroiden tai palvelujen osalta. Vaikka kohtuullinen mukauttaminen on edelleen selkeä velvoite osana yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, se ei tekstin mukaan saa aiheuttaa kohtuutonta rasitetta. Lisäksi puheenjohtajavaltio on ehdottanut, että jäsenvaltioille annettaisiin poikkeuksellisissa olosuhteissa oikeus esittää Euroopan komissiolle perusteltu pyyntö, joka koskee väliaikaista vapautusta kohtuullisen mukauttamisen vaatimuksesta. Tällä ehdotuksella pyritään vastaamaan valtuuskuntien pitkäaikaisiin huolenaiheisiin, jotka koskevat asumisen ja infrastruktuurin esteettömyyden ja saavutettavuuden varmistamisesta aiheutuvia kustannuksia ja tarvittavien muutosten tekemiseen tarvittavaa aikaa.

Vaikka työryhmä suhtautuikin yleisesti ottaen myönteisesti puheenjohtajavaltion pyrkimykseen etenemistavan löytämiseksi, eräät valtuuskunnat painottivat, että tekstissä on säilytettävä kunnianhimoiset vammaisuutta koskevat säännökset. Jotkut kyseenalaistivat esteettömyys- ja saavutettavuussäännösten poistamisen tekstin operatiivisesta osasta sekä ehdotetun väliaikaisen poikkeuksen yhteensopivuuden vammaisyleissopimuksen kanssa, jonka mukaan kohtuullisia mukautuksia on *aina* tehtävä, ellei se aiheuta kohtuutonta rasitetta. Sen vuoksi valtuuskunnat katsoivat, että on tarpeen vielä pohtia laajasti mahdollista väliaikaisen vapautuksen mekanismia, mukaan lukien sen perustelut, sovellettavat erityissäännöt ja kriteerit, joiden on täytyttävä väliaikaista vapautusta haettaessa.

c) **Oikeusvarmuus (1 artikla, 2 artiklan 2, 7 ja 7 a kohta, 4 a artiklan 4 ja 5 kohta ja 12 artiklan 3 kohta sekä johdanto-osan 19 ca, 19 cb, 19 cc, 19 d ja 20-aa kappale)**

Puheenjohtajavaltio pyrki tekstiehdotuksissaan parantamaan oikeusvarmuutta selkeyttämällä tiettyjä käsitteitä tai poistamalla ne tekstistä. Esimerkiksi moniperusteisen syrjinnän käsitettä on selkeytetty ottamalla käyttöön uusi sanamuoto, jossa kuvataan ja täsmennetään käsitteeseen liittyvien perusteiden mahdollista yhdistelmää ja joka näin kuvastaa tarkemmin käsiteltävänä olevan direktiivin erityistä soveltamisalaa. Viittaukset "kanssakäymiseen perustuvaan syrjintään", josta on jo säädetty Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä, ja "olettamukseen perustuvaan syrjintään" on poistettu.

Vaikka työryhmä suhtautui myönteisesti pyrkimyksiin parantaa oikeudellista selkeyttä, eräät valtuuskunnat kyseenalaistivat sen, että kanssakäymiseen perustuva syrjintä ja olettamukseen perustuva syrjintä poistetaan tekstistä. Ehdotettiin, että tutkittaisiin muita ratkaisuja, kuten mahdollista viittausta asiaa koskevaan EU:n oikeuskäytäntöön johdanto-osan kappaleissa.

d) **Muut seikat**

Myös eräistä muista kysymyksistä on vielä keskusteltava. Näihin kuuluvat soveltamisalan rajaaminen (mukaan lukien toissijaisuusperiaate sosiaalisen suojelun yhteydessä); säännökset, jotka koskevat ikään tai terveydentilaan perustuvaa mahdollista erilaista kohtelua, jolle on olemassa objektiiviset perustelut; ja positiivisen erityiskohtelun yhteydessä käytettävä terminologia, mukaan lukien "suosituimmuuskohtelu" tai "erilliskohtelu" ja termi "suojellut ryhmät".

III LOPUKSI

Portugalin puheenjohtajakaudella käsitellyissä asioissa on selkeästi edistytty. Useimmat valtuuskunnat suhtautuivat puheenjohtajavaltion ehdotuksiin yleisesti ottaen myönteisesti, mutta teknistä työtä ja poliittisia keskusteluja on jatkettava, ennen kuin neuvostossa voidaan päästä vaadittuun yksimielisyyteen.